

Ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus.....	3
1. Üldalused	3
1.1. Õppe ja kasvatusesmärgid.....	3
1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht	3
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	4
1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi	6
1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	7
1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi	8
1.7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	9
1.8. Hindamise alused.....	10
1.9. Füüsiline õppekeskkond	11
Ainekava „Ajalugu“	11
2. Ajalugu II kooliaste (5. – 6. klass).....	11
2.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid	11
2.2. Õppeaine kirjeldus	12
2.3. II kooliastmes taotletavad pädevused	13
2.4. Ajalugu 5. klass	13
2.5. Ajalugu 6. klass	17
3. Ajalugu III kooliaste	22
3.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid	22
3.2. III kooliastmes taotletavad pädevused	22
3.3. Ajalugu 7. klass	23
3.5. Ajalugu 8. klass	27
3.5. Ajalugu 9. klass	31
Ainekava „Inimeseõpetus“	36
4. Inimeseõpetuse üldalused	36
4.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid	36
4.2. Õppeaine kirjeldus	37
4.3. Üldpädevuste kujundamise võimalusi	38

4.4. Läbivate teemade rakendamise võimalusi	39
4.5. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	40
4.6. Hindamise alused	41
4.7. Füüsiline keskkond	41
5. Inimeseõpetus I kooliaste (2. – 3. klass)	42
5.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	42
5.2. I kooliastmes taotletavad pädevused	42
5.3. Inimeseõpetus 2. klass	43
5.4. Inimeseõpetus 3. klass	47
6. Inimeseõpetus II kooliaste (5. – 6. klass)	50
6.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	50
6.2. Õppeaine kirjeldus	51
6.3. II kooliastmes taotletavad pädevused	51
6.4. Inimeseõpetus 5. klass	52
6.3. Inimeseõpetus 6. klass	56
7. Inimeseõpetus III kooliaste (7. – 8. klass)	61
7.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	61
7.2. Õppeaine kirjeldus	62
7.3. III kooliastmes taotletavad pädevused	62
7.4. Inimeseõpetus 7. klass	63
7.5. Inimeseõpetus 8. klass	68
Ainekava „Ühiskonnaõpetus“	74
8. Ühiskonnaõpetuse üldalused	74
8.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	74
8.2. Õppeaine kirjeldus	75
9. Ühiskonnaõpetus II kooliaste (6. klass)	76
9.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	76
10. Ühiskonnaõpetus III kooliaste (9. klass)	80
10.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid	80

Ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus

1. Üldalused

1.1. Õppe ja kasvatusesmärgid

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huvi ümbritseva maailma vastu. Sotsiaalsainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
- 2) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
- 3) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
- 4) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
- 5) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
- 6) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
- 7) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
- 8) on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse;
- 9) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkond „Sotsiaalsained“

Lisa 5.

Ainevaldkonda kuuluvad inimeseõpetus, mida õpitakse I kooliastmes 2. – 3. klassis, II kooliastmes 5. – 6. klassis ning III kooliastmes 7. - 8. klassis. Ajalugu õpetatakse 5. klassist klassist 9. klassini. Ühiskonnaõpetust õpetatakse 6. klassis ja 9. klassis.

	I kooliaste			II kooliaste			III koolaste		
Õppeaine	1.klass	2.klass	3.klass	4.klass	5.klass	6.klass	7.klass	8.klass	9.klass
Ajalugu					2	2	2	2	2
Inimeseõpetus		1	1		1	1	1	1	
Ühiskonnaõpetus						1			2

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Ainevaldkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks ennast teostavaks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest, näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning tal on oskusi ja valmidust ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda, seda eelkõige oma kodukohta tasandil.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukohta ja maailma minevikust ning kultuuripärandist erinevate tegevuste kaudu (näiteks muuseumitunnid, koostöö erinevate ühiskonnasektoritega, teemapäevad, -kohtumised ja -loengud). Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmetes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus. Üldeesmärki toetavate tegevused on: tervist edendavad projektid, temaloengud ja –kohtumised, koostöö erinevate huvigruppide ja institutsioonidega, võimaluste piires osalemine rahvusvahelises koostööprojektides.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikudentiteedi ja ühiskonna

sidususe tugevdamiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks. Üldesmärki toetavate tegevustena näeme osalusdemokraatiale iseloomulike oskuste ja pädevuste kujunemist. Üldesmärki toetavad tegevused on: osalemine õpilasmavalitsuse töös nii kohalikul kui riigi tasandil.

Sotsiaalsainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalsainete vahendusel kujundatakse õpilastes oskusi näha ühiskonna arengus põhjuse-tagajärje seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest. Õppe vältel kujundatakse õpilastes tahet toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme ning isiksusena.

Sotsiaalsained toetavad elukestva õppe põhimõtteid:

- 1) õppija aktiivne osalus ja vastutus;
- 2) koostöö ja üksteiselt õppimine;
- 3) õpivõimaluste kvaliteet, paindlikkus, info selgus ja usaldusväärsus;
- 4) inimeste erivajaduste arvestamine õppetöö korralduses ja õpikeskkonnas;
- 5) sooline tasakaal;
- 6) avatus, sallivus;
- 7) Eesti riigi, eesti keele ja kultuuri jätkusuutlikkus;
- 8) säästev areng;
- 9) tõenduspõhine otsustamine.

Kõik sotsiaalsainete ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärge, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktseptsida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalsainete õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskondlikke väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepsitud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalsainete kaudu kujundatakse alusmaailmavaatelse mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Sotsiaalsainetes käsitletavate õppeteemade kaudu kujundatakse õpilastes esmane valmisolek märgata naiste ja meeste ebavõrdsust ühiskonnas ja aidata kaasa soolise võrdsuslikkuse edendamisele. Sotsiaalsainetes loovõimuga taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat. Kõigi sotsiaalsainete õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas. Tal on tõhusad oskused ja valmidus

ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda. Õppesisu käsitluses teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused oleksid saavutatud.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Sotsiaalsainete valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhinduda toetavad ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Kõik sotsiaalsained süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskus seista vastu kesksete normide rikkumisele ning sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine on üks õppekava üldeesmärke, mille kujundamisel on suurem rõhk ühiskonnaõpetusel ja inimeseõpetusel.

Enesemääratluspädevuse. Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise.

Õpipädevus. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada; lugeda, mõista ja kirjutada eri liiki tekste; kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama, arvestades võimalike riskide, muutuste ning eri meetoditega.

Ainevaldkond „Sotsiaalsained“

Lisa 5.

Digipädevus. Sotsiaalsaineid õppides kasutatakse digivahendeid info otsimiseks, kogumiseks ja esitamiseks. Saadud teavet rakendatakse ühiskonna probleemide üle arutledes ja arvamust avaldades. Digitaalset sisu luuakse või koostatakse kooskõlas autoriõigustega ning osatakse kasutada digivahendeid individuaalses ja ühisloomes. Arendatakse teadlikkust kodanikuaktiivsuse väljendamise võimalustest erinevates suhtluskeskkondades ning oskust kasutada e-teenuseid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja interneti turvalisusest.

Järgnevalt on välja toodud ainekavad kooliastmeti ja aine sisu klasside kaupa.

- Ajalugu
- Inimeseõpetus
- Ühiskonnaõpetus

1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalsained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Õppeaine/ ainevaldkond	Sotsiaalsainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled.	Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalsainete õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhatakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.
Matemaatika	Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida;

	oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalsel, kultuurilisel ja personaalsel tähendust.
Loodusained	Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.
Tehnoloogia	Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevat võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.
Kunstiained	Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetiliselt arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.
Kehaline kasvatus	Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine - käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonnaja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Kultuuriline identiteet – käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride

mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Teabekeskond – käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Tehnoloogia ja innovatsioon – toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus – käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtus ja kõlblus - taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires

1.7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperatiivse õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- 6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhiorhk hoiakute kujundamisel;
- 7) arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;

8) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetodeile: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaristöö, projektöpe, rollimäng, rühmatöö, väitlus, ajurünnak; ajaloolise kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine, ühistegevus ja vabatahtlik töö, heategevusprojekt);

9) luuakse võimalused koostada referaat, ajajoon, õpimapp ja uurimistöö, teha praktilisi uurimistöid (nt töö allikate ja kaardiga, töölehtede ja kontuurkaardi täitmine, küsitluse korraldamine, loovtöö/arutluse/arvamusloo kirjutamine, töö esitlemine, infootsing teabeallikatest, infoanalüüs, klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine, statistika ning juriidilise dokumendi lugemine, dokumendiplankide täitmine), osaleda temaatilistes mängudes (nt tarbijakaitse), kriitiliselt analüüsida reklaami, teemakohaseid filme jms;

10) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), arvuti/multimeediaklass, asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid jm;

11) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

1.8. Hindamise alused

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang, kusjuures tähtis on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi enesehindamiseks.

Hinnatakse õpilaste omandatud teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Aineteadmisi ja -oskusi hinnates kasutatakse nii kujundava kui ka kokkuvõtva hindamise viise, kusjuures põhirõhk on kujundaval hindamisel. Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- 1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- 2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- 3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- 4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- 1) rakendab teoreetilisi teadmisi praktiliselt õpituatsioonis;
- 2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;

3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab valdava osa õppes klassis, kus on:

- 1) mööbli ümberpaigutamise võimalus rühmatöök ja ümarlauavestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid;
- 2) internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab:

- 1) korraldada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus jm) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul;
- 2) kasutada klassiruumis ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid:
 - a) Eesti Vabariigi põhiseadus;
 - b) ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon;
 - c) ÜRO lapse õiguste konventsioon;
 - d) ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid;
 - e) allikakogumikud, käsiraamatud, erialased teatmeteosed;
 - f) elulooraamatud ja teabekirjandus;
 - g) IKT-põhised õppematerjalid;
 - i) ajalehed ja ajakirjad.

Ainekava „Ajalugu“

2. Ajalugu II kooliaste (5. – 6. klass)

2.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et põhikoolilõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste ja isikute kaudu;

- 3) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ning arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet ning allikate usaldusväärsust;
- 5) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ja oma rolli kultuuripärandi säilitajana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 6) mõistab ühiskonna mitmekesisust, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 7) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õpetegevuses IKT vahendeid.

2.2. Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline.

Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse.

Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitlemise põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos. Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees.

Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua seosed mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline lõimimine ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;

- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine. Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste saavutatuse taset kirjeldatakse ajaloo õpetamise eesmärkidena kooliastmeti. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikais.

2.3. II kooliastmes taotletavad pädevused

II kooliastmes taotletavad pädevused:

- 1) kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- 2) teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid;
- 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- 4) kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega;
- 5) teab Kärü aleviku ja Türi valla a ajaloo ja tänapäeva tähtsamaid sündmusi ja isikuid.

2.4. Ajalugu 5. klass

2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

2.4.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) äratada huvi mineviku vastu
- 2) tundma õppida kodukoha ajalugu ja sissejuhatavalt tähtsamaid sündmusi, mis maailmas juhtunud;

- 3) kasutada ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis;
- 4) teada tähtsamaid ajaloo perioode ja osata need paigutada ajateljele;
- 5) teab, et Eesti esimesed asustusala olid Pulli ja Kunda inimasula, ja näitab neid kaardil
- 6) osata leida tähtsamaid ajaloomaterjale internetist.

2.4.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 5. klass	Õppesisu ja tegevused	5. klassi lõpetaja õpitulemused
Ajaarvamine Ajalugu ja ajalooallikad	Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. Ajatelg.	kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas; teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid; leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega.
Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu	Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas. Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nendemuutumine ajas. Kasutatakse õpilase aktiivse tegutsemise kesket, mängulist ning arutelu- ja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetatakse varasematele teadmistele. Küsimuste esitamine ja neile vastamine Informatsiooni hankimine. Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse	kirjeldab mõnda kodukohas aset leidnud minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi; kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal; oskab koostada lihtsamat ajaliini ja lühijuttu ajaloolisest isikust ning mineviku eluolust.

	erinevate ajalooallikatega; kasutatakse ajalooalast sõnavara. Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi- ja arhiivitunde, Toetatakse koduloolisele ainestikule, õpitakse tundma kodukoha ajaloolisi paiku.	
<p>Õppetegevus: Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustumängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).</p>		

2.4.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel – ajalooalased raamatud, filmid jne. Eneseväljendusoskus, esinemisjulguse kujundamine, kuulamisoskus. Funktsionaalne lugemine, küsimuste moodustamine ja neile vastamine; luule. Muistendid, vanasõnad, legendid, müüdid. Rahvaluule: kohalikud muistendid, vanasõnad, mõistatused; rahvalaulud ja rahvajutud; laulu- ja tantsumängud. Kohalikku päritolu kirjanikud, nende kodukohaga seotud või sellest inspireeritud teosed. Teoste lugemine ja analüüs. Õppekäigud kirjanike sünnikohtadesse, nende elu ja loomingut esitlevatesse muuseumidesse. Kalevipoeg. Esimesed kooliraamatud. Ärkamisaja tegelased.</p> <p>Loodusained - Piirkonna tähtsamad loodusvarad. Tuntumad jõed ja järved. Muld, muistsed põllud ja nende tekkimine. Rahvakalender ja loodus, talurahva tööd ja tegemised. Kohalikud metsad. Tuntumad looduslikud vaatamisväärsused, muinasusundid sh hiied, vanad mõisapargid, nende liigirikkus.</p> <p>Kunst – vanima eseme joonistamine, illustreerib oma teadmisi eestlaste eluolust muinasajal. Ehituskunst, maalid ajalooallikana</p>	<p>Info sirvimine ja otsimine: Erinevatest teabeallikatest erineva teave otsimine, erinevate teabeotsingumootorite kasutamine, viitab ja taaskasutab internetist ja muudest teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt. Kasutab erinevaid veebikeskkondi nt. loob interaktiivse ajatelje My Histro keskkonda. Õpilane jagab teavet veebikeskkondades erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid. Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p>

<p>Muusikaõpetus – laulu sõnumi mõistmine, kuidas muusika toetab luuletuse sõnumit. regivärsiline rahvalaul.</p> <p>Matemaatika – aja mõõtmine, arvkiir. Sajandite määramine, arvutamine, kui palju on ühest sündmusest möödunud; Rooma numbrid.</p> <p>Arvutiõpetus – ajajoone loomine, saab sinna nii pildi-, teksti- kui ka videofaile. Teabe leidmine usaldusväärselt lehekülgedelt</p>	
--	--

2.4.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlest. Hindamise vormid:

- 1) suuline ja kirjalik küsitlus ;
- 2) töö kaartide, allikmaterjali ja piltidega;
- 3) jutustuse kirjutamise hindamine- hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja ainealast õigekirja;
- 4) üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid;

II kooliastmes hinnatakse õpilasi teadmisi, oskusi ja vilumusi eristavalt ehk numbriliselt, kasutatakse viiepallisüsteemi: hinne "5" – "väga hea", "4" – "hea", "3" – "rahuldav", "2" – "puudulik" ja "1" – "nõrk".

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldavad suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist.

Veel hinnatakse:

- töölehtede täitmist õpiku ja lisamaterjali abiga
- küsimustele vastamist õpiku abiga
- piltide joonistamist ja jutukeste koostamist etteantud teemal
- suulisi vastused
- iseseisvaid koduseid töid juhise järgi, TV ülesannete täitmist
- ettekandeid rühmatöö põhjal
- miniuurimusi juhendi järgi

Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja õigekirjasid ei hinnata.

Hindamiskriteeriumid

Hinne	
Hinne "5" ("väga hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 90% - 100% vastustest õiged.
Hinne "4" ("hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 75% - 89% vastustest õiged.
Hinne "3" ("rahuldav")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste akendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 50% - 74% vastustest õiged.
Hinne "2" ("puudulik")	saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 20% - 49% vastustest õiged.
Hinne "1" ("nõrk")	saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldeb nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 0% - 19% vastustest õiged.

2.5 Ajalugu 6. klass

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

2.5.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid õpitud sõnu, lühendeid ja fraase;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;

- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajalooüldmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

2.5.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 6. klass	Õppesisu ja tegevused	6. klassi lõpetaja õpitulemused
Muinasae	<p>Muinas- ja vanaaja periodiseerimine.</p> <p>Muinasaja arengujärgude üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine.</p> <p>Eesti muinasaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda.</p> <p>Muinasaeagsed mälestised – kalmed ja asulakohad – ning arheoloogilised leiud. Kodukoha inimasustus muinasajal.</p>	<p>kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine;</p> <p>teab, mis muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim; teab ning näitab kaardil Eesti ja kodukoha esimesi inimasustusalasid.</p>
Vanad Idamaad	<p>Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud.</p> <p>Vana-Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.</p> <p>Vaaraod Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon.</p> <p>Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.</p> <p>Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament, kümme käsku.</p>	<p>selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;</p> <p>kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse, Mesopotaamia või Juuda riigi näitel;</p> <p>tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid ja Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri; seletab mõisteid linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester, Vana Testament.</p>
Vana - Kreeka	<p>Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreetat ja Mükene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas.</p> <p>Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale.</p>	<p>näitab kaardil Kreetat, Kreetat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat, riigi laienemist hellenismi perioodil; teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreetat-Mükene kultuurist;</p> <p>tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateenas ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal; kirjeldab Vana-</p>

Ainevaldkond „Sotsiaalsained“

Lisa 5.

	<p>Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja religioon, eluolu ja mütoloogia. Olümpiamängud. Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, vaasimaal. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.</p>	<p>Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik; teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur</p>
Vana - Rooma	<p>Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, kuningad. Rooma Vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus. Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke, Uus Testament</p>	<p>näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, IdaRoomat ja Lääne-Roomat; teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; 3. selgitab Rooma riigikorda eri aegadel; iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitoolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel; teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus, Jeesus Kristus.</p>
<p>Õppetegevus: Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustumängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).</p>		

2.5.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
--	---

<p>Eesti keel, kirjandus, folkloor - Rahvaluule: kohalikud muistendid, vanasõnad, mõistatused; rahvalaulud ja rahvajutud; laulu- ja tantsumängud. Kohalikku päritolu kirjanikud, nende kodukohaga seotud või sellest inspireeritud teosed. Teoste lugemine ja analüüs. teatri võlumaailm, müüdid, eepos.</p> <p>Loodusained – aed ja põld elukeskkonnana.</p> <p>Kunstiained - Erinevate ajastute riietus ja toit. Rahvariided. Taimedega värvimine. Muinasaja ehted ja riietus. Rahvalaulud. Isamaalised laulud. Rahvalikud laulud. Keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist. Reljeef.</p> <p>Kehaline kasvatus - Rahvatantsud, rahvamängud, olümpiamängud.</p> <p>Matemaatika - Rooma ja araabia numbrid, positiivsed ja negatiivsed arvud.</p> <p>Tehnoloogia - õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest</p>	<p>Kasutab erinevaid teabeotsingu meetodeid: märksõnaotsing, järjestamine.</p> <p>Leiab internetist materjale ja töötleb neid nõuetekohaselt, vajadusel kopeerib tekstifaile. Õpilane viitab materjali, salvestab nõutud formaadis töö kokkulepitud kohta.</p> <p>Kopeerib faile.</p> <p>Okab erinevate suhtlusvahendite hulgast valida endale sobiva.</p> <p>Kirjutab kommentaare, osaleb aruteludes, järgides suhtlusnorme ja keskkonna nõudeid. Kasutab e-õppekeskkonda.</p> <p>Teeb teistega koostööd.</p> <p>Koostab referaate, teeb esitlusi, teeb kuulutuse, kopeerib fotosid.</p>
---	---

2.5.4. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

II kooliastmes hinnatakse õpilasi teadmisi, oskusi ja vilumusi eristavalt ehk numbriliselt, kasutatakse viiepallisüsteemi: hinne "5" – "väga hea", "4" – "hea", "3" – "rahuldav", "2" – "puudulik" ja "1" – "nõrk".

Hindamise kriteeriumid

Hinne	
Hinne "5" ("väga hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 90% - 100% vastustest õiged.

Hinne "4" ("hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 75% - 89% vastustest õiged.
Hinne "3" ("rahuldav")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste akendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 50% - 74% vastustest õiged.
Hinne "2" ("puudulik")	saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 20% - 49% vastustest õiged.
Hinne "1" ("nõrk")	saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldub nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 0% - 19% vastustest õiged.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldavad suulist kui kirjalikku küsitlust. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste, kirjalike tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavate õpitulemustele:

- suuline vastamine ja rühmatöodes osalemine;
- tunnikontroll või kontrolltöö;
- loovülesanded ja praktilised tegevused.
- Õpilasest lähtuva hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja:
- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;
- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;
- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

3. Ajalugu III kooliaste

3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- 3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja
- 5) Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 6) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 7) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 8) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- 9) oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;
- 10) mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

3.2. III kooliastmes taotletavad pädevused

III kooliastmes taotletavad pädevused:

- 1) kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- 2) teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid;
- 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- 4) kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega;
- 5) teab Kärü aleviku ja Türi valla a ajaloo ja tänapäeva tähtsamaid sündmusi ja isikuid.

3.3. Ajalugu 7. klass

2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

3.3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 2) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid õpitud sõnu, lühendeid ja fraase;
- 3) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel; 4) hindab materiaalselt keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat; toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 5) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 6) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 7) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 8) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

3.3.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 7. klass	Õppesisu ja tegevused	7. klassi lõpetaja õpitulemused
Keskaeg ja varauusaeg	Keskaegse maailmapildi mõju maailma ajaloole, keskaja ühiskonna üldiseloomustus ja periodiseering. Läänikord, eluolu. Kiriku ja kultuuri osa keskajal, ristiusu õpetuse alused, ristisõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil. Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa. Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale. Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I, Vana-Vene riik.	kirjeldab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi; teab kiriku osa keskaja ühiskonnas nii kultuuripärandi säilitajana kui ka maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, ning kirjeldab keskaegse linna eluolu; iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemise tagajärge; iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;

Ainevaldkond „Sotsiaalsained“

Lisa 5.

	<p>Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine.</p> <p>Põhja-Euroopa ja Eesti. Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.</p> <p>Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad.</p> <p>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine. Eluolu keskajal. Asustus, tegevusalad ja eluolu kodukohas muinasaja lõpul.</p>	<p>kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;</p> <p>toob esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused;</p> <p>nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ning muistset vabadusvõitlust;</p> <p>teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ja tekkis Vana-Vene riik; seletab mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka;</p> <p>teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.</p>
<p>Maailm varauusajal</p>	<p>Ühiskond varauusajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine. Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci.</p> <p>Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades.</p> <p>Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther.</p> <p>Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad. Liivi sõja põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon;</p> <p>kirjeldab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;</p> <p>seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;</p> <p>seletab mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism;</p> <p>teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.</p>
<p>Õppetegevus: Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).</p>		

3.3.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel - arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine, arvude üle tuhande kirjutamine (nullide paigutus) Inglise keel: ingliskeelsel sõnal „number“ on eesti keeles kaks tähendust: arv ja number Arvutiõpetus: pranglimine</p> <p>Loodus- ja inimeseõpetus - Eesti kaart – kõrguste ja kauguste mõõtmine, võrdlemine. Ilmastikuvaatlused, võrdlemine.</p> <p>Ajalugu - tähtsamad leiutised maailmas möödunud sajanditel; ajatelje koostamine</p> <p>Loovtegevus - geomeetriliste kujundite joonestamine, kehade joonistamine, piltidel olevate esemete, nähtuste, tunnuste võrdlemine ja liigitamine. Aastaaegade kujutamine piltidel. tööde kavandamisel ja valmistamisel praktiliste mõõtmiste ja arvutuste, jooniste tegemine ning lugemine. Ruumikujundus, oma toa disainimine, plaani joonestamine.</p> <p>Muusikaõpetus - noodipikkused ja takt</p> <p>Kehaline kasvatus - orienteerumine maastikul kaardi või plaani järgi; sporditulemuste võrdlemine ja edetabelites esitatava info mõistmine.</p>	<p>Kasutab erinevaid teabeotsingu meetodeid: märksõnaotsing, järjestamine.</p> <p>Leiab internetist materjale ja töötleb neid nõuetekohaselt, vajadusel kopeerib tekstifaile. Õpilane viitab materjali, salvestab nõutud formaadis töö kokkulepitud kohta.</p> <p>Filmide ja videoed kasutamine õppetöös.</p> <p>Okab erinevate suhtlusvahendite hulgast valida endale sobiva.</p> <p>Kirjutab kommentaare, osaleb aruteludes, järgides suhtlusnorme ja keskkonna nõudeid. Kasutab e-õppekeskkonda.</p> <p>Teeb teistega koostööd.</p> <p>Koostab referaate, teeb esitlusi, teeb kuulutuse, kopeerib fotosid.</p>

3.3.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja Käru Põhikoolis vastuvõetud hindamisjuhendit aluseks võttes.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldavad suulist kui kirjalikku küsitlust.

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse eest
- Hinded kirjaliku küsitluse alusel
- Testimine
- Praktilised tööd

- Referaat • Iseseisvad tööd
- Uurimistööd

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste, kirjalike tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavate õpitulemustele.

Hindamiskriteeriumid

Hinne	
Hinne "5" ("väga hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 90% - 100% vastustest õiged.
Hinne "4" ("hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 75% - 89% vastustest õiged.
Hinne "3" ("rahuldav")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste akendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 50% - 74% vastustest õiged.
Hinne "2" ("puudulik")	saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 20% - 49% vastustest õiged.
Hinne "1" ("nõrk")	saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldeb nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 0% - 19% vastustest õiged.

Antud piirväärtusest 5% üles- või allapoole moodustab piiritsoon, mille puhul õpetaja võib panna kas madalama või kõrgema jinde, arvestades töö mahtu, ülesannete keerukust, vigade arvu või liiki.

Õpilasest lähtuva hindamise protsessi klassiruumis juhivad õpetaja:

- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;

- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;
- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

3.5. Ajalugu 8. klass

2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

3.4.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

8. klassi ajaloo õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu
- 2) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme
- 3) kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 4) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- 5) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 6) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 7) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 8) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 9) oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;
- 10) mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

3.4.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 8. klass	Õppesisu ja tegevused	8. klassi lõpetaja õpitulemused
-------------------	-----------------------	---------------------------------

Ainevaldkond „Sotsiaalsed“

Lisa 5.

<p>Maailm 1600–1815</p>	<p>Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas, absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia, Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II.</p> <p>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus, valitsemine, keskvoim ja aadli omavalitsus, Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna).</p> <p>USA iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. Kultuur: barokk, klassitsism.</p>	<p>teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;</p> <p>iseloostab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism; selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;</p> <p>toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;</p> <p>teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;</p> <p>teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloostab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;</p> <p>iseloostab baroki ja klassitsismi põhijooni;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism;</p> <p>teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire, ning iseloostab nende tegevust.</p>
<p>Maailm 1815–1918</p>	<p>Industriaalühiskonna kujunemine, tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused.</p> <p>Rahvuslus ja rahvusriigid, rahvusluse kasv Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik.</p> <p>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed.</p>	<p>näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite;</p> <p>iseloostab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas; selgitab Eesti iseseisvumist;</p> <p>teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;</p> <p>iseloostab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.</p>

	<p>Esimene maailmasõda, uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, maailmasõja mõju Eestile.</p> <p>Eesti iseseisvumine: autonoomias Vabadussõjani. Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine</p>	
<p>Õppetegevus: Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseringud, mudelite ja makettide valmistamine).</p>		

3.4.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Geograafia - kaardiõpetus Inglise keel: riiklikud sümbolid, arusaamine kuuldavast tekstist. Läänemere maad, kaardi kasutamise oskus. Idarannik, läänerrannik, preeria, Suur Järvistu jne. Riigid ja maavarad, linnade ehitamine, linnastumine. Euroopa ja maailma kaart.</p> <p>Muusika - Louis XIV tantsu juurde; Friedrich II panus muusikasse, barokiajastu muusika. Rahvushümnid.</p> <p>Ühiskonnaõpetus - reform ja revolutsioon. Ühiskonnakihtide kujunemine, nende vastastikune mõju, vaesuse ja rikkuse probleemid, maailmavaated.</p> <p>Eesti keel - arutleva jutukese kirjutamine, eneseväljendus. Talurahvakoolid, nõiaprotsessid, rahvaluule, teadmiste rakendamine ajalootunnis; korrektne eesti keel arutluses. Käsitöö ja kodundus - õukonnadaamide riietus, pitsid ja tikandid, meeste ja naiste käsitöö talus; rahvuslik ehe. Ameerika toidutraditsioonid.</p> <p>Vene keel - Vene isikunimed.</p> <p>Inglise keel - inglise keelt rääkivate maade ajalugu ja kultuur,</p>	<p>Kasutab erinevaid teabeotsingu meetodeid: märksõnaotsing, järjestamine.</p> <p>Leiab internetist materjale ja töötleb neid nõuetekohaselt, vajadusel kopeerib tekstifaile. Õpilane viitab materjali, salvestab nõutud formaadis töö kokkulepitud kohta.</p> <p>Filmide ja videoed kasutamine õppetöös.</p> <p>Okab erinevate suhtlusvahendite hulgast valida endale sobiva.</p> <p>Kirjutab kommentaare, osaleb aruteludes, järgides suhtlusnorme ja keskkonna nõudeid. Kasutab e-õppekeskkonda.</p> <p>Teeb teistega koostööd.</p> <p>Koostab referaate, teeb esitlusi, teeb kuulutuse, kopeerib fotosid.</p>

ameeriklaste traditsioonid, nt Halloween, tänapäeva, iseseisvuspäev. Kunst - realismiperioodi maal ja joonistus; pildi vaatlemine.	
--	--

3.4.4. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

8. klassis hinnatakse õpilasi teadmisi, oskusi ja vilumusi eristavalt ehk numbriliselt, kasutatakse viiepallisüsteemi: hinne "5" – "väga hea", "4" – "hea", "3" – "rahuldav", "2" – "puudulik" ja "1" – "nõrk".

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse eest
- Hinded kirjaliku küsitluse alusel
- Töövihikute kontroll
- Kontrolltöö

Hindamiskriteeriumid

Hinne	
Hinne "5" ("väga hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 90% - 100% vastustest õiged.
Hinne "4" ("hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 75% - 89% vastustest õiged.
Hinne "3" ("rahuldav")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste akendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 50% - 74% vastustest õiged.
Hinne "2" ("puudulik")	saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemuses on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 20% - 49% vastustest õiged.
Hinne "1" ("nõrk")	saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldub nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 0% - 19% vastustest õiged.

Antud piirväärtusest 5% üles- või allapoole moodustab piiritsoon, mille puhul õpetaja võib panna kas madalama või kõrgema jinde, arvestades töö mahtu, ülesannete keerukust, vigade arvu või liiki.

Hindamise vormidena kasutatakse ka kujundavat hindamist. Kujundav hindamine annab informatsiooni õpilastele nende tegevuse uurimise, diagnoosimise ja tagasisidestamise kaudu kogu õppeprotsessi jooksult, et aidata õpilastel võtta vastutust oma õppimise eest.

Õppetunni või muu õppetegevuse vältel antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.

Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ning õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ning nõrkuste kohta.

Praktiliste tööde ja ülesannete puhul ei hinnata mitte ainult töö tulemust, vaid ka protsessi.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase arengut õppekavas toodud oodatavate tulemustega, kasutades numbrilist hindamist. Õpilaste teadmisi ja oskusi kontrollitakse kolmel tasemel: teadmine, rakendamine ning arutlemine.

3.5. Ajalugu 9. klass

2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

3.5.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

9. klassi ajaloo õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- 3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukohta, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- 8) oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;
- 9) mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

3.5.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 9. klass	Õppesisu ja tegevused	9. klassi lõpetaja õpitulemused
Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939	<p>Rahvusvaheline olukord, Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda.</p> <p>Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas. Maailmamajandus, ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed. Demokraatia ja diktatuurid 1920. – 1930. aastail, demokraatia ja diktatuuri põhijooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel. Eesti Vabariik, Vabadussõda, Asutav Kogu, maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika.</p> <p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel, uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng, aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid.</p>	<p>näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles' süsteem);</p> <p>toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail;</p> <p>iseloostab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;</p> <p>iseloostab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;</p> <p>iseloostab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;</p> <p>teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, ning iseloostab nende tegevust.</p>
Teine maailmasõda 1939–1945	<p>Rahvusvaheline olukord. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP. Sõjategevuse üldiseloostus, sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled, rinded, holokaust, ÜRO asutamine. Eesti Teise maailmasõja ajal, baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioon.</p>	<p>näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel;</p> <p>iseloostab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi;</p> <p>selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;</p> <p>iseloostab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;</p> <p>teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed;</p>

		teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitlerivastane koalitsioon; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.
Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000	<p>Külm sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad. Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.</p> <p>USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika.</p> <p>Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted.</p> <p>Kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke.</p> <p>NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu. Kommunistliku süsteemi lagunemine, perestroika ja glasnost, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Saksamaa ühinemine. Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine.</p> <p>Laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine.</p> <p>Maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud.</p> <p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.</p>	<p>iseloomustab külma sõja olemust ning toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid;</p> <p>näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail;</p> <p>iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;</p> <p>iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;</p> <p>toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;</p> <p>analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;</p> <p>iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil;</p> <p>seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;</p> <p>teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.</p>
<p>Õppetegevus: Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).</p>		

3.5.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Ühiskonnaõpetus: riigi tunnused. Demokraatia ja diktatuur, valimiskünnis, rahvatiku liikumine, migratsioon, ühiskonna kihistumine.</p> <p>Geograafia: maailma poliitiline kaart pärast I maailmasõda, rahvastikuga seotud protsessid. maailma poliitiline kaart pärast I maailmasõda. Euroopa kaart. Euroopa kaart enne II maailmasõda.</p> <p>Inglise keel: Karikatuuridel oleva teksti tõlkimine. teema „Vaba aeg“ all erinevad meediumid ja reklaam, kirjandus</p> <p>Kunstiõpetus: töö karikatuuridega, töö fotodega.</p> <p>Eesti keel ja kirjandus: õigekiri, töö allikatega, vaba meedia. Arutluse koostamine. propaganda, poliitilised anekdoovid. ilukirjanduse lugemine ja analüüs</p> <p>Muusika: „Al Capone on nüüdsest boss“.</p> <p>Vene keel - Nõukogude Liidus kasutatavad terminid.</p>	<p>Kasutab erinevaid teabeotsingu meetodeid: märksõnaotsing, järjestamine.</p> <p>Leiab internetist materjale ja töötleb neid nõuetekohaselt, vajadusel kopeerib tekstifaile. Õpilane viitab materjali, salvestab nõutud formaadis töö kokkulepitud kohta.</p> <p>Filmide ja videoed kasutamine õppetöös.</p> <p>Okab erinevate suhtlusvahendite hulgast valida endale sobiva.</p> <p>Kirjutab kommentaare, osaleb aruteludes, järgides suhtlusnorme ja keskkonna nõudeid. Kasutab e-õppekeskkonda.</p> <p>Teeb teistega koostööd.</p> <p>Koostab referaate, teeb esitlusi, teeb kuulutuse, kopeerib fotosid.</p>

3.5.5. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

9. klassis hinnatakse õpilasi teadmisi, oskusi ja vilumusi eristavalt ehk numbriliselt, kasutatakse viiepallisüsteemi: hinne "5" – "väga hea", "4" – "hea", "3" – "rahuldav", "2" – "puudulik" ja "1" – "nõrk".

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse eest
- Hinded kirjaliku küsitluse alusel
- Töövihikute kontroll
- Kontrolltöö

Hindamiskriteeriumid

Hinne	
Hinne "5" ("väga hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatu iseseisev ja loov rakendamine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 90% - 100% vastustest õiged.
Hinne "4" ("hea")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 75% - 89% vastustest õiged.
Hinne "3" ("rahuldav")	saab õpilane, kelle suuline vastus (esitus), kirjalik töö, praktiline tegevus või selle tulemus on põhiosas õige, põhioskused omandatud, kuid praktilises tegevuses, teadmiste akendamisel võib esineda raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 50% - 74% vastustest õiged.
Hinne "2" ("puudulik")	saab õpilane, kelle suulises vastuses (esituses), kirjalikus töös, praktilises tegevuses või selle tulemusel on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 20% - 49% vastustest õiged.
Hinne "1" ("nõrk")	saab õpilane, kelle suulisest vastusest (esitusest), kirjalikust tööst, praktilisest tegevusest või selle tulemusest järeldeb nõutavate teadmiste ja oskuste puudumine. Arvestuslike kontrolltööde hindamisel 0% - 19% vastustest õiged.

Antud piirväärtusest 5% üles- või allapoole moodustab piiritsoon, mille puhul õpetaja võib panna kas madalama või kõrgema jinde, arvestades töö mahtu, ülesannete keerukust, vigade arvu või liiki.

Hindamise vormidena kasutatakse ka kujundavat hindamist. Kujundav hindamine annab informatsiooni õpilastele nende tegevuse uurimise, diagnoosimise ja tagasisidestamise kaudu kogu õppeprotsessi jooksult, et aidata õpilastel võtta vastutust oma õppimise eest.

Õppetunni või muu õppetegevuse vältel antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.

Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ning õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ja konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ning nõrkuste kohta.

Praktiliste tööde ja ülesannete puhul ei hinnata mitte ainult töö tulemust, vaid ka protsessi.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase arengut õppekavas toodud oodatavate tulemustega, kasutades numbrilist hindamist. Õpilaste teadmisi ja oskusi kontrollitakse kolmel tasemel: teadmine, rakendamine ning arutlemine.

Ainekava „Inimeseõpetus“

4. Inimeseõpetuse üldalused

Inimeseõpetuse õppeaine õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huviümbritseva maailma vastu.

Inimeseõpetuse õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
- 2) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teabkodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
- 3) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
- 4) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
- 5) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
- 6) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
- 7) on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse;
- 8) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

4.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;

- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;
- 3) loob ja hoiab kaaslastega sõbralikke ja hoolivaid suhteid ning käitub mõistvalt konflikte lahendades;
- 5) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne arengu eest;
- 6) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust
- 7) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus jne.

4.2 Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilasesterviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi. Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, lõimides õppesisu kõigis kooliastmes. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamusevalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega. Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest. Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust seoses:

- 1) endasse positiivse suhtumise ja tervikliku mina kujundamisega;
- 2) arenguülesannete ja nendega toimetulekuga.

I kooliastmes on inimeseõpetuses rõhk õpilase enesekohasel pädevusel ning enese suhestamisel lähiümbrusega, lõimides ühiskonnaõpetuse temaatikat.

II kooliastmes on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis.

III kooliastmes keskendutakse õpilase ealiste iseärasuste (murdeiga) ja arenguülesannetega toimetulekule, tervise tervikkäsitlusele ning enese - ja sotsiaalsetele oskustele. Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

4.3. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Inimeseõpetus süvendab lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskus seista vastu keskkonna normide rikkumisele ning sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtete järgimisel.

Enesemääratluspädevusealuseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Pädevuse kujundamist toetab peamiselt inimeseõpetus, en rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonnaõppeained.

Õpipädevus. Õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Õppeaine kujundab suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Õppeaine toetab oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõendus põhiseid otsuseid.

Ettevõtlikkuspädevus. Õppeaine õpetab nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärgi, genereerima ideid ning neid ellu viima. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja a tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Digipädevus. Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

4.4. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Inimeseõpetuse õpetamise kaudu rakendatakse läbivaid teemasid:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – kodu kui elu- ja arengukeskkond, pereliikmete vajadused ja väärtused ning nende arvestamine, rollide jaotumine peres, sotsiaalsfääriga seotud elukutsed, õppimis- ja karjäärivõimalused.

Tervis ja ohutus – inimese tervis ja tervislik eluviis, terviseriskid ja nende ärahoidmine, vägivald suhetes, toimetulek ja abivõimalused.

Teabekeskond – laste elu reguleerivad õigusaktid, terviseinfo ja terviseteenuste usaldusväärsus, nõustamis- ja abivõimalused, info leidmine ja kriitiline hindamine.

Keskond ja jätkusuutlik areng – elukeskkond ja tervis, lokaalsed ning globaalsed keskkonna- ja sotsiaalprobleemid, kodu ning perekond kui elu- ja arengukeskkond, perekonna majanduselu korraldamine, säästev tarbimine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – kodukoht, kodukoha traditsioonid, majanduslik toimetulek, osalemine kohalikel üritustel, kaasaráärmine kohaliku elu küsimustes, kodanikuõigused, perekonna majanduselu korraldamine.

Kultuuriline identiteet – Eesti Vabariik ja riiklikud tähtpäevad ning rahvussümboolika, rahvakultuur, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, peretraditsioonid kui rahvuskultuuri osa, osalemine kohalikel kultuuri- ja heategevusüritustel, ürituste korraldamine, osalemine kooli õpilasmavalitsuse töös.

Tehnoloogia ja innovatsioon – nüüdisaegsete tehnovõtete kasutamine õppetöös ja isikliku elu korraldamisel, tehnoloogilised võimalused info otsimiseks.

Väärtused ja kõlblus – väärtus- ja kõlblusnormid erinevates kultuurides ning ühiskondades, normide muutumine ajas, inimõigused, lapse õigused ja kohustused, õiguste ja kohustuste vastavus, sõprus, ühtekuuluvus, lugupidamine, vastutus, võrdõiguslikkus, soostereotüübid, sallivus, lahkkelide lahendamise võimalused, peretraditsioonid kui väärtuste kandjad, pereliikmete vajadused ja väärtused ning nende arvestamine, kiusamise ja vägivalda ärahoidmine, kehtivad õigusaktid kui avalik hoiak ja väärtuste tugi.

4.5. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperatiivse õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhiorhk hoiakute kujundamisel;
- 7) arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohaliku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 8) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut, sh aktiivõppemeetodeid: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaritöö, projektõpe, rollimäng, rühmatöö, väitlus, ajurünnak; ajaloolise kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, ühistegevus ja vabatahtlik töö, heategevusprojekt);
- 9) luuakse võimalused koostada referaat, ajajoon, õpimapp ja uurimistö, teha praktilisi uurimistöid (nt töö allikate ja kaardiga, töölehtede ja kontuurkaardi täitmine, küsitluse korraldamine, loovtöö, arutluse ja aramusloo kirjutamine, töö esitlemine, infootsing teabeallikatest, infoanalüüs, klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine, statistika ning juriidilise dokumendi lugemine, dokumendiplankide täitmine), osaleda temaatilistes mängudes (nt tarbijakaitse), kriitiliselt analüüsida reklaami, teemakohaseid filme jms;
- 10) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), arvuti- ja multimeediumiklass või vajalikud tehnilised multimeediumiseadmed klassis, asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid. Kujundatakse klassiruumi ümber aktiivõppemeetoditest lähtudes või kasutatakse muid sobivaid ruume väljaspool klassiruumi;
- 11) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

4.6. Hindamise alused

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldavad suulist kui kirjalikku küsitlust. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste, kirjalike tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavate õpitulemustele.

Hinnatakse teadmiste ja oskuste omandatust. Lähtuvalt kooliastmest arvestatakse hindamisel:

- 1) omandatud teadmiste ja oskuste ulatust, õigsust, esituse täpsust ja loogilisust;
- 2) iseseisvust ja loovust teadmiste ning oskuste rakendamisel;
- 3) oskust oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult väljendada;
- 4) vastuste õigsust, vigade arvu ja liiki;
- 5) praktilise töö teostust.

Õpitulemusi hinnatakse õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel.

Õpitulemusi hinnatakse numbriliselt (hinne) või sõnaliselt (hinnang).

Õpitulemuste hindamine jaguneb:

- 1) õpiprotsessi hindamine (protsessihinne või hinnang);
- 2) arvestuslik hindamine (arvestuslik hinne);
- 3) kokkuvõttev hindamine (kokkuvõttev hinne või hinnang).

I – II kooliastmes kasutatakse inimeseõpetuses arvestuslikku hindamist.

III kooliastmes hinnatakse õpilase tulemusi viiepallisüsteemis. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse numbriliste hinnetega viie palli süsteemis: hinne "5" – 90 – 100% , hinne "4" – 75 – 89%, hinne "3" – 50 – 74%, hinne "2" – 20 – 49% ja hinne "1" – 0 – 19%.

4.7. Füüsiline keskkond

Oluline on kasutada õppematerjale, mis aitavad õpitavat illustreerida, seostada, täiendada ja rakendada.

Õpikeskkonda kujundades saab õpetaja kasutada järgmisi materjale:

- 1) töövihik, töölehed;
- 2) seina- ja kontuurkaardid;

- 3) filmid
- 4) ETV saated
- 5) IKT-põhine õppematerjal; veebisõnaraamatud
- 6) skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal; temaatiline lisakirjandus;
- 7) võimalusel võimaldab kool õpet väljaspool kooli territooriumi (muuseumis);
- 8) tundide läbiviimine arvutiklassis, kus saab teha ainekavas loetletud töid.

5. Inimeseõpetus I kooliaste (2. – 3. klass)

5.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) oskab suhelda ja käituda teisi arvestades ja tehes koostööd, ning sõnastab oma tundeid ja teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 4) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine;
- 5) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;
- 6) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 7) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning planeerib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 10) teab Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike.

5.2. I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida;

- 2) oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 3) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 4) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 5) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida; käitub loodust hoidvalt;
- 6) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 7) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 8) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 9) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

5.3. Inimeseõpetus 2. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

5.3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;
- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;
- 3) loob ja hoiab kaaslastega sõbralikke ja hoolivaid suhteid ning käitub mõistvalt konflikte lahendades;
- 4) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse arengu eest;
- 5) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust;
- 6) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus.

5.3.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 2. klass	Õppesisu ja tegevused	2. klassi lõpetaja õpitulemused
-------------------	-----------------------	---------------------------------

Mina ja tervis Tervis	Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi.	kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda; 2) kirjeldab tervet ja haiget inimest; 2 3) teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte; 4) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; 5) mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport; 6) demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus); 7) teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi
Mina ja minu pere	Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid. Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad; 2) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres; 3) selgitab lähemaid sugulussuhteid; 4) teab oma kohustusi peres ning pereliikmete erinevaid rolle kodus ja tööl; 5) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; 6) teab inimeste erinevaid töid ja töökohti; 7) kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; 8) väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu.
Mina: aeg	Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuse kavandamine.	eristab, mis on aja kulg ja seis; 2) väärtustab aktiivset vaba aja veetmist; 3) väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
Mina ja kodumaa	Eesti – minu kodumaa. Kodukoht. Rahvakalendri tähtpäevad.	1) tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi; 2) oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; 3) leiab Euroopa kaardilt Eesti; 4) tunneb kodukoha sümbolikat; 5) nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodukohta; 6) kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid; 7) väärtustab Eestit, oma kodumaad.
Põhimeetodid, arendatavad oskused <ul style="list-style-type: none"> • Suunatud diskussioon • Vastavasisuline ilukirjanduslik lisalugemine ja arutelu selle üle • Õpilaste juhtimine eneseanalüüsini • Individuaalne, paaris-, rühma- kui ka ühistöö 		

- Vaatlus
- Loovtöö
- Mõistekaart
- Intervjuu, küsitlused

5.3.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel - suuline keelekasutus. Lugemispalad lastest ja nende tegemistest, loovtööd. Klassi reeglid. Tutvumismängud, intervjuuerimine, tähtpäevade kombed, kuulsate inimeste, kohtade nimede õigekiri.</p> <p>Muusikaõpetus - vastavateemalised laulud,</p> <p>Tööõpetus -kodundus, hubane kodu kui perele oluline väärtus, laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Rahvuslikud mustrid ja motiivid.</p> <p>Loodusõpetus - inimene, välisehitus. Minu kodumaa Eesti.</p> <p>Kunstiõpetus - eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö, portreede joonistamine, erinevad inimesed, nende välimus. Tunniplaani koostamine ja kujundamine. Jõulu- ja lihavõttekaunistuste valmistamine.</p> <p>Kehaline kasvatus - liikumismängud, sõbralik ja kaaslast toetav suhtumine, ohutu liikumine sportimispaikadesse ja kooliteel. Eesti sportlased, Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud. hügieenireeglid sportides, ilmastikule vastav riietus, keha puhtus.</p> <p>Matemaatika – kellaag, ööpäev, vahemaad ajas, päeva planeerimine, õpilase päevarežiim;</p>	<p>Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD);</p> <p>Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p> <p>Teemakohased videod ja filmid.</p> <p>Kasutab lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid) omandamiseks tutvustatakse õpilasi kooli arvutiklassiga, arvuti kasutamise, õpetatakse kasutama lihtsamaid info otsimise võimalusi internetist, räägitakse internetiturvalisusest.</p> <p>Õpetaja suunab õpilasi kasutama internetipõhiseid õppemänge, jagades mängude aadresse.</p>

5.3.4. Hindamine

Õpitud on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitud ja õppevaldkondade õpitud.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. I kooliastmes hinnatakse õpilast arvestuslikult.

Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja:

- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;
- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;
- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab kujundavast hindamisest saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

Hindamise eesmärgid:

- antakse õpilasele tagasisidet õppimise edukusest;
- toetatakse õpilase õpimotivatsiooni ja enesehinnangut;
- õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja arengut;
- poolaasta jooksul kokkuvõttev hinne tunnistusele
- õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja Käru Põhikooli vastuvõetud hindamisjuhendit aluseks võttes.

2.klassis hinnatakse:

- ülesannete täitmist loetud teksti põhjal; küsimustele vastamist, lünkade täitmist;
- eakohaste tabelite, skeemide lugemise ja täitmise oskust;
- oma arvamuse avaldamise, argumenteerimise oskust;
- paaris- ja rühmatöö sooritamise oskust;
- dramatiseeringus, rollimängus eneseväljendamise oskust;
- oma suhtumise väljendamise oskust inimeste, tegevuste kohta, nende iseloomustamist;
- projektide sooritamise vilumust, juhendis esitatud tingimuste järgimist.

5.4. Inimeseõpetus 3. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

5.3.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

3. klassi lõpuks õpilane:

1) tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- tervis ja tervislik eluviis;
- turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
- üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus

2) teab, et õppimine on vajalik.

3) teab elukestva õppimise mõistet, et ka täiskasvanud õpivad;

4) teab, et erinevad ametid nõuavad erinevat haridust ja ettevalmistust;

5) teab võimalusi teabe hankimiseks;

6) oskab töötada rühmas;

7) oskab töötada tekstiga;

8) teab, et igal lapsel on õigused ja kohustused;

9) selgitab, kuidas lapse õigused rakenduvad tema elus.

5.3.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 3. klass	Õppesisu ja tegevused	3. klassi lõpetaja õpitulemused
Mina	Mina. Igäühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Mina ja endasse suhtumine. Lapse õigused ja kohustused.	kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha; väärtustab iseennast ja teisi, oma kodu ja peret; jutustab oma pere traditsioonidest;

		kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad; teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled; mõistab viisaka käitumise vajalikkust.
Mina ja tervis Tervis	Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis. Ohud tervisele ja toimetulek olukorras.	
Mina ja meie	Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest. Minu hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö. Tööjaotus.	
Mina: Teave ja asjad	Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas. Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Vastutus. Oma kulutuste planeerimine.	
Mina ja kodumaa	Küla, vald, linn, maakond. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid. Eesti Vabariigi ja kodukoha sümbolid. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.	
Põhimeetodid, arendatavad oskused <ul style="list-style-type: none"> • Arutelu, selgitus, järelduste tegemine; • Mõistekaart; 		

<ul style="list-style-type: none"> • Mäng, rollimäng, rühmatöö, paaristöö, individuaalne töö; • Jutustamine, vestlus; • Praktiline õppus, katse • Ristsõna lahendamine • Projekt • Teabekirjanduse kasutamine • Töö tööraamatuga

5.3.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
Eesti keel - suuline keelekasutus Muusikaõpetus - (vastavateemalised laulud), Tööõpetus - (kodundus, hubane kodu kui perele oluline väärtus, laua katmine, kaunistamine ja koristamine).	Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD); Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine. Teemakohased videod ja filmid

5.3.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. I kooliastmes hinnatakse õpilast arvestuslikult.

Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja:

- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;
- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;

- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab kujundavast hindamisest saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

Hindamise eesmärgid:

- antakse õpilasele tagasisidet õppimise edukusest;
- toetatakse õpilase õpimotivatsiooni ja enesehinnangut;
- õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja arengut;
- poolaasta jooksul kokkuvõttev hinne tunnistusele
- õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja Käru Põhikooli vastuvõetud hindamisjuhendit aluseks võttes.

3.klassis hinnatakse:

- ülesannete täitmist loetud teksti põhjal; küsimustele vastamist, lünkade täitmist;
- eakohaste tabelite, skeemide lugemise ja täitmise oskust;
- oma arvamuse avaldamise, argumenteerimise oskust;
- paaris- ja rühmatöö sooritamise oskust;
- dramatiseeringus, rollimängus eneseväljendamise oskust;
- oma suhtumise väljendamise oskust inimeste, tegevuste kohta, nende iseloomustamist;
- projektide sooritamise vilumust, juhendis esitatud tingimuste järgimist.

6. Inimeseõpetus II kooliaste (5. – 6. klass)

6.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;

- 3) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- 5) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- 6) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 7) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 8) teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpituatsioonis abi kutsuda;
- 9) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

6.2. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilasesterviklikku isiksust, sotsiaalse kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldnimlikke väärtusi. Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, lõimides õppesisu kõigis kooliastmes.

II kooliastmes on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis.

II kooliastmes keskendutakse õpilase ealiste iseärasuste (murdeiga) ja arenguülesannetega toimetulekule, tervise tervikkäsitlusele ning enese- ja sotsiaalsetele oskustele.

6.3. II kooliastmes taotletavad pädevused

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- 2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesannete iseärasustest;
- 3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

- 4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsesest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

6.4. Inimeseõpetus 5. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

6.4.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste kujunemist;
- 2) suudab eristada ja mõista oma oskusi, võimeid ja emotsioone ning juhtida oma käitumist ja tegevust, sh tugineda eneseanalüüsile haridustee jätkamist kavandades;

- 3) mõistab, et inimene ise vastutab oma füüsilise, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne arengu eest;
- 4) hoiab oma tervist, elades tervislikku eluviisi, ning käitub nii, et ei sea ohtu enda ega teiste inimeste ega keskkonna turvalisust;
- 5) suhtub lugupidavalt endasse ja teistesse ning järgib iga päev üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne, õiglus jne.

6.4.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 5. klass	Õppesisu ja tegevused	5. klassi lõpetaja õpitulemused
Tervis	Mina. Minu erinevused teiste inimestega ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine. Kodu, aadress, pereliikmed.	kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapiikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust; nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi.
Tervislik eluviis	Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehalise aktiivsuse vormid ja põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.	oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid; teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid; oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest; väärtustab tervislikku eluviisi.
Murdeiga ja kehalised muutused	Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine.	kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega; aktseptib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda; teab, et murdeiga on varieeruv ning igapäev on oma arengutempo; teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.

<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p>	<p>Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.</p>	<p>kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida; teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning oskab abi kutsuda; mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele; väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist.</p>
<p>Haigused ja esmaabi</p>	<p>Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS. Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.</p>	<p>oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi; teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest; kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral; teab, kuidas ohuolukorras turvalistelt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm); nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.</p>
<p>Keskkond ja tervis</p>	<p>Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.</p>	<p>kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiseskeskkonnast; toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust; kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.</p>

6.4.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel- lugemisoskuse arendamine, teksti mõistmine, jutustamisoskuse arendamine, sõnavara rikastamine, lühendite kasutamine.</p> <p>Matemaatika- pikkuse ja temperatuuri mõõtmine, tabelite ja graafikute koostamine, andmete analüüsimine ja tõlgendamine, plaani joonestamine.</p> <p>Inglise keel- võõrsõnade teadvustamine, mille algkeel on inglise keel.</p> <p>Kunst ja tööõpetus- esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus. Loodusõpetus – looduskeskkonna mõju inimühiskonna arengule, inimese areng, säästlik tarbimine, keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.</p> <p>Muusika- kuulamisega seotud harjutused.</p>	<p>Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD);</p> <p>Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p> <p>Teemakohased videod, presentatsioonide, plaanide ja tabelite koostamine.</p> <p>Veebist informatsiooni otsimine</p>

6.4.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. I kooliastmes hinnatakse õpilast arvestuslikult.

Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja:

- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;
- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;

- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab kujundavast hindamisest saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

Hindamise eesmärgid:

- antakse õpilasele tagasisidet õppimise edukusest;
- toetatakse õpilase õpimotivatsiooni ja enesehinnangut;
- õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja arengut;
- poolaasta jooksul kokkuvõttev hinne tunnistusele
- õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja Käru Põhikooli vastuvõetud hindamisjuhendit aluseks võttes.

5.klassis hinnatakse:

- ülesannete täitmist loetud teksti põhjal; küsimustele vastamist, lünkade täitmist;
- eakohaste tabelite, skeemide lugemise ja täitmise oskust;
- oma arvamuse avaldamise, argumenteerimise oskust;
- paaris- ja rühmatöö sooritamise oskust;
- dramatiseeringus, rollimängus eneseväljendamise oskust;
- oma suhtumise väljendamise oskust inimeste, tegevuste kohta, nende iseloomustamist;
- projektide sooritamise vilumust, juhendis esitatud tingimuste järgimist.

6.3. Inimeseõpetus 6. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

6.3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;

- 3) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- 5) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- 6) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 7) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 8) teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpituatsioonis abi kutsuda;
- 9) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

6.3.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 6. klass	Õppesisu ja tegevused	6. klassi lõpetaja õpitulemused
Mina ja suhtlemine	Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.	analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades endas positiivset; mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist; mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli.
Suhtlemine teistega	Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.	teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust; kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele; demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid; mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada; teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele ja toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäevasuhtluses;

		eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele; teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning demonstreerib õpituatsioonis kehtestava käitumise võtteid.
Suhted teistega	Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhetes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.	kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta; väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist; väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele, mõistab otsuste tagajärgi; mõistab isiku iseärasusi, teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi; nimetab ning väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi; mõistab ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas ning on tutvunud töötaja, juhi ja ettevõtja rolliga.
Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus	Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleemide lahendamiseks. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.	teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpituatsioonis kasutada; kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärgi; selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut; selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktseptib konflikte kui osa elust; teab konfliktide lahendamise tõhusaid viise ja demonstreerib neid õpituatsioonis.

Positiivne mõtlemine	Positiivne mõtlemine. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.	nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi; väärtustab positiivset mõtlemist.
Ettevõtlusõpetus	Ettevõtlus ja selle tähtsus ühiskonnas. Eesmärkide seadmine, vastutuse võtmine oma ideede elluviimisel. Meeskonnatöö olulisus ja loovuse rakendamine ideede genereerimisel ning elluviimisel. Iseenda tutvustamine kandideerimisel.	saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas; on tutvunud töötaja, juhi ja ettevõtja rolliga; oskab ennast tutvustada kandideerimisel; osalenud või juhtinud ettevõtlusmängu „Ettevõtlik pere“; on kohtunud vähemalt ühe ettevõtja või ettevõttega.
Õppetöö vormid: <ul style="list-style-type: none"> • vestlus, rühma-, paaris- ja individuaalses töös; • grupitöö, rollimängud; • situatsioonide lahendamine, juhtumite analüüs; • diskussioonid, arutelud; • kohtumised ettevõtjatega; • loovülesanded, ettevõtlus- ja muud mängud; • uurimused, testid jm 		

6.3.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled - Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhitakse kasutama ainealast sõnavara. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Juhitakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele.	Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD); Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine. Teemakohased videod ja filmid. Digipädevuste omandamiseks ja informaatikas õpitu kinnistamiseks lahendatakse inimeseõpetuses ülesandeid, mis vajavad informatsiooni otsimise oskust internetist, e-

<p>Matemaatika - Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaplaneerimine; arvandmete tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid);</p> <p>Loodusained - Õpitakse mõistma inimese arengut; jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.</p> <p>Tehnoloogia. Käsitlevate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte.</p> <p>Kunstiained - Käsitletakse erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; eneseteostuse võimalusi ning loomingulist eneseväljendusoskust.</p> <p>Kehaline kasvatus - Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.</p>	<p>kirja koostamist, õppematerjali kasutamist ning selle alusel dokumendi koostamist ja üleslaadimist drive.</p>
--	--

6.3.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlest. I kooliastmes hinnatakse õpilast arvestuslikult.

Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja:

- ta jagab õpieesmärke oma õpilastega;
- kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus;
- teab nende tugevusi ja nõrkusi;
- õpetab hindamismudelite alusel õpilastele enesehindamist;
- annab efektiivset tagasisidet;
- küsib küsimusi, et suunata õpilasi mõtlema;
- toetab õpilaste eneseregulatsiooni ja
- kasutab kujundavast hindamisest saadud informatsiooni oma töö planeerimisel.

Hindamise eesmärgid:

- antakse õpilasele tagasisidet õppimise edukusest;

- toetatakse õpilase õpimotivatsiooni ja enesehinnangut;
- õpiprotsessi hindamisel arvestatakse nõutavaid õpitulemusi, õppeaine eripära, õpilase vanust, võimeid ja arengut;
- poolaasta jooksul kokkuvõttev hinne tunnistusele
- õpiprotsessi hindamise objektid ja vahendid valib õpetaja Käru Põhikooli vastuvõetud hindamisjuhendit aluseks võttes.

6.klassis hinnatakse:

- ülesannete täitmist loetud teksti põhjal; küsimustele vastamist, lünkade täitmist;
- eakohaste tabelite, skeemide lugemise ja täitmise oskust;
- oma arvamuse avaldamise, argumenteerimise oskust;
- paaris- ja rühmatöö sooritamise oskust;
- dramatiseeringus, rollimängus eneseväljendamise oskust;
- oma suhtumise väljendamise oskust inimeste, tegevuste kohta, nende iseloomustamist;
- projektide sooritamise vilumust, juhendis esitatud tingimuste järgimist.

7. Inimeseõpetus III kooliaste (7. – 8. klass)

7.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

III kooliastme lõpetaja:

- 1) teab nimetada ja demonstreerib õpituatsioonis mõningaid enesekasvatuse viise;
- 2) teab, mis on tervislik eluviis, oskab igapäevaelus teha tervislikke valikuid ja analüüsida enda vastutust valikutes, sh tulevast haridusteed ja tööelu kavandades;
- 3) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise tähtsust igapäevaelus; 4) teab, mis arengumuutused toimuvad murdeas, ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
- 5) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles; väärtustab seksuaalõigusi;
- 6) analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
- 7) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ning demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;

- 8) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 9) teab ning oskab otsida olulisi infoallikaid tervise teabe ja -abi saamiseks ning demonstreerib õpitu olukorras esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist ohuolukorras;
- 10) teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
- 11) teab inimest abistavate elukutsete töö sisu ja eeldatavaid võimeid, isiksuseomadusi jms ning analüüsib enda sobivust selleks tööks.

7.2. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi.

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, lõimides õppesisu kõigis kooliastmes. Väärtuskasvatuse ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamuse avaldamiseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

III kooliastmes keskendutakse õpilase ealiste iseärasuste (murdeiga) ja arenguülesannetega toimetulekule, tervise tervikkäsitlusele ning enese- ja sotsiaalsetele oskustele. Inimeseõpetuses võib teemasid käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste, teadmiste ja väärtuste põhjal õpitulemused. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid.

7.3. III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;

- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguviisil, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne; 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

7.4. Inimeseõpetus 7. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

7.4.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsib ennast, seostades seda oma valikutega elus ja väärtustades ennast;
- 2) teab, millised arengumuutused toimuvad murdeas, ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
- 3) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpitu olukorras oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;

- 4) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 5) on uudishimulik, avatud ja õpihimuline, teeb koostööd ning arendab suhtlemis-, meeskonnatöö- ja juhtimisoskusi;
- 6) väärtustab enda ja teiste panust ühistöös;
- 7) lahendab probleeme loovalt, leiab probleemidele erinevaid lahendusi, kirjeldab oma tegevuse tagajärgi ja annab neile hinnangu.

7.4.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 7. klass	Õppesisu ja tegevused	7. klassi lõpetaja õpitulemused
Inimese elukaar ja murdeea koht selles	1. Areng ja kasvamine. Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares 2. Süvendavad teemad. Elukaare etapid. Muutunud suhted lähedastega. 3. Inimene oma elutee kujundajana. Enesekasvatuse alused ja võimalused. Vastutus seoses valikutega	iseloomustab murde- ja noorukiea arenguülesandeid üleminekul lapseeast täiskasvanuikka; kirjeldab, kuidas mõjutavad inimese kasvamist ja arengut pärilikud ning keskkonnategurid. toob näiteid inimese võimaluste kohta ise oma eluteed kujundada ning mõistab enda vastutust oma elutee kujundamisel; kirjeldab põhilisi enesekasvatuse võtteid: eneseveenmist, enesetreeningut, eneseergutust ja -karistust ning enesesisendust.
Inimese mina	Minapilt ja enesehinnang. Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine Suhtlemistasemed. Haridus kui väärtus. Konfliktid, sh (pervägivald) kodus, nende põhjused ning nendega toimetulek. Abi otsimine ja nõustamisvõimalused. Seadused ja õigusaktid: lastekaitse seadus. Diskrimineerimine. Väärtused ja väärtuskonfliktid	selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang; 2) kirjeldab positiivse endasse suhtumise kujundamise ja säilitamise võimalusi; kasutab eneseanalüüsi oma teatud iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi määramiseks; väärtustab enesekasvatust ning toob näiteid enesekasvatuse võtete kohta. kirjeldab suhete säilitamise ning konfliktide vältimise võimalusi; demonstreerib õpitu olukorras tõhusaid konfliktide lahendamise viise
Inimene ja rühm	Erinevad rühmad ja rollid. Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. Reeglid ja normid rühmas.	iseloomustab erinevaid rühmi ning liigitab neid suuruse, liikmetevahelise läheduse ja ülesande järgi;

	<p>Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid. Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.</p>	<p>kirjeldab inimeste erinevaid rolle rühmades ning nende mõju inimese käitumisele; mõistab normide ja reeglite vajalikkust ühiselu toimimisel ja korraldamisel; võrdleb erinevate rühmade norme ja reegleid ning kirjeldab nende erinevusi; kirjeldab rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi; demonstreerib õpituatsioonis toimetulekut rühma survega; selgitab sõltumatuse ja autoriteedi olemust inimsuhetes; väärtustab inimsuhteid toetavaid reegleid ja norme.</p>
<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p>	<p>Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus. Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallega. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju</p>	<p>demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid sotsiaalseid oskusi uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlemisoskus; demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid käitumisviise kiusamise ja vägivalga korral koolis; eristab legaalseid ja illegaalseid uimasteid; kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju inimese füüsilisele tervisele.</p>
<p>Inimese mina ja murdeea muutused</p>	<p>Varane ja hiline küpsemine – igaühel oma tempo. Muutunud välimus. Nooruki põhimured küpsemisperioodil. Suguküpsus. Naiselikkus ja mehelikkus. Soorollid ja soostereotüübid. Lähedus suhetes. Sõprus. Armumine. Käimine. Lähedus ja seksuaalhuvi. Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine.</p>	<p>kirjeldab põhimuresid küpsemisperioodil ning nendega toimetuleku võimalusi; selgitab, milles seisneb suguküpsus; kirjeldab omadusi, mis teevad noormehe ja neiu meeldivateks suhtluskaaslasteks; selgitab soorolli olemust ning kirjeldab soostereotüüpset suhtumist; kirjeldab inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise: vastastikust seotust ja meeldimist, sõprust ja armumist; kirjeldab, milles seisneb inimese vastutus seksuaalsuhetes; selgitab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid.</p>
<p>Õnn</p>	<p>Õnn. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.</p>	<p>Õpilane mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahulolu.</p>

7.4.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.</p> <p>Võõrkeeled – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleskus.</p> <p>Matemaatika – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.</p> <p>Loodusained– looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamise ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.</p>	<p>Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD);</p> <p>Erinevate teemadepõhiste interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p> <p>Teemakohased videod ja filmid.</p> <p>Digipädevusi arendatakse</p> <p>kasutades digitaalset meediat ja keskkondi suhtlemiseks ja koostööks;</p> <p>hindavad ja valivad infoallikaid ning digitaalseid vahendeid konkreetsetest ülesannetest lähtudes; analüüsivad andmeid ja esitlevad erinevates vormides tulemusi kaasõpilastele.</p>

Tehnoloogia– ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunst – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Kehaline kasvatus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides

7.4.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest.

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi enesehindamiseks.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi.

Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised:

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja omavahelisi seoseid;

- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktiliselt õpituatsioonis;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

Hinne on “5”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatud iseseisev ja loov rakendamine.

Hinne on “4”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest.

Hinne on “3”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on põhiosas õige, põhioskused on omandatud, kuid teadmiste rakendamisel praktilises tegevuses esineb raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist.

Hinne on “2”, kui õpilase suulises vastuses, kirjalikus töös või praktilise tegevuse tulemustes on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral.

7.5. Inimeseõpetus 8. klass

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

7.5.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) õpib kasutama põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsima ennast;
- 2) õpib tegema igapäevaelus valikuid väärtustades ennast;
- 3) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- 4) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma
- 5) vastutust selles ning väärtustab seksuaalõigusi;
- 6) analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada;

- 7) tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
- 8) teab ja oskab otsida olulisi infoallikaid tervise teabe ja -abi saamiseks, analüüsides nende kasutusvõimalusi, ning demonstreerib õpitu olukorras esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist olukorras;
- 9) kirjeldab stressi ja kriisi olemust inimsuhetes ning teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
- 10) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;
- 11) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpitu olukorras oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 12) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet.

7.5.2. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 8. klass	Õppesisu ja tegevused	8. klassi lõpetaja õpitulemused
Tervis	<p>Tervis kui heaoluseisund. Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis.</p> <p>Terviseaspektide omavahelised seosed. Eesti rahvastiku tervisenäitajad.</p> <p>Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus.</p> <p>Tegurid, mis mõjutavad tervise seotud valikuid.</p> <p>Tervisealased infoallikad ja teenused.</p> <p>Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana.</p> <p>Kehaline vormisolek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik.</p> <p>Toitumise mõju tervisele. Toitumist mõjutavad tegurid. Vaimne heaolu. Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress.</p>	<p>kirjeldab füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise vastastikust mõju ning seost;</p> <p>kirjeldab olulisi tervisenäitajaid rahvastiku tervise seisukohalt; analüüsib tegureid, mis võivad mõjutada otsuseid tervise kohta, ning demonstreerib õpitu olukorras tõhusaid viise otsuste langetamisel tervise seonduvate valikute puhul individuaalselt ja koostöös teistega;</p> <p>analüüsib ja hindab erinevate tervise infoallikate ning teenuste kasutamise võimalusi ja usaldusväärsust;</p> <p>analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetuleku- mehhanismid aitavad säilitada inimese vaimset heaolu;</p> <p>analüüsib inimese kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele;</p> <p>analüüsib oma igapäevatoidu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele;</p>

	<p>Stressorid. Stressi kujunemine. Stressiga toimetulek.</p> <p>Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine.</p> <p>.</p>	<p>selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele;</p> <p>oskab planeerida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivsust eluviisi osana;</p> <p>selgitab stressi olemust, põhjusi ja tunnuseid;</p> <p>kirjeldab stressiga toimetuleku viise ja eristab tõhusaid toimetulekuviise mittetõhusatest;</p> <p>kirjeldab kriisi olemust ja seda, kuidas käituda kriisiolukorras; teab abi ja toetuse võimalusi.</p>
<p>Suhted ja seksuaalsus</p>	<p>Sotsiaalne tervis ja suhted.</p> <p>Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. Suhete väärtustamine.</p> <p>Armastus.</p> <p>Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine.</p> <p>Seksuaalne areng.</p> <p>Seksuaalne orientatsioon. Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele. Seksuaalvahekord. Turvaline seksuaalkäitumine.</p> <p>Rasestumisvastased meetodid. Seksuaalõigused.</p> <p>Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine.</p> <p>HIV ja AIDS. Abi ja nõu saamise võimalused.</p>	<p>kirjeldab viise, kuidas luua ning säilitada mõistvaid, toetavaid ja lähedasi suhteid sotsiaalse tervise kontekstis;</p> <p>demonstreerib õpitu olulisuses oskusi, mis aitavad kaasa suhete loomisele ja säilitamisele: üksteise aitamine, jagamine, koostöö, teineteise eest hoolitsemine;</p> <p>väärtustab tundeid ja armastust suhetes;</p> <p>selgitab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning tunnete osa selles arengus;</p> <p>kirjeldab tunnete ja läheduse jagamise viise;</p> <p>selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes;</p> <p>selgitab soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele;</p> <p>kirjeldab, millised on tõhusad rasestumisvastased meetodid noortele ja millised käitumisviisid aitavad ära hoida nakatumist seksuaalsel teel levivatesse haigustesse;</p> <p>kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste ärahoidmise võimalusi;</p> <p>teab, mis on HIV ja AIDS ning HIVi nakatumise teid ja võimalusi nakatumise vältimiseks;</p> <p>eristab HIVi ja AIDSi müüte tegelikkusest;</p> <p>väärtustab vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes ja kirjeldab seksuaalõigusi kui seksuaalsusega seotud inimõigusi;</p>

		nimetab, kuhu saab pöörduda abi ja nõu saamiseks seksuaaltervise küsimustes.
Turvalisus ja riskikäitumine	<p>Levinumad riskikäitumise liigid. Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule.</p> <p>Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul.</p> <p>Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile.</p> <p>Uimastitega seonduvad vääruskumused.</p> <p>Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid.</p> <p>Sõltuvuse kujunemine.</p> <p>Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades</p>	<p>kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule;</p> <p>kirjeldab ja selgitab levinumate riskikäitumiste ärahoidmise ja neisse sekkumise võimalusi indiviidi ja rühma tasandil, lähtudes igapäevaelust, ning teadvustab ennetamise ja sekkumise võimalusi ühiskonna tasandil;</p> <p>kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb;</p> <p>kirjeldab ja demonstreerib õpituatsioonis, kuidas käituda uimastitega seotud olukordades;</p> <p>teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral;</p> <p>demonstreerib õpituatsioonis esmaabivõtteid kuumakahjustuse, teadvusekaotuse, südameseiskumise ja uppumise korral.</p>
Inimene ja valikud	<p>Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud.</p> <p>Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus.</p>	<p>analüüsib ennast oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal ning seostab seda valikutega elus.</p> <p>kirjeldab ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat eluhoiakut märkab ja kasutab avatud maailma võimalusi, tunneb huvi ühiskonna ja erinevate kultuuride vastu.</p> <p>väärtustab tervislikku ja keskkonnateadlikku eluviisi, ühiskonna reegleid ja norme ning mõistab nende vajalikkust ja järgib neid igapäevaelus</p>

7.5.3. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
--	---

<p>Eesti keel – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.</p> <p>Võõrkeeled – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleskus.</p> <p>Matemaatika - ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.</p> <p>Loodusained– looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.</p> <p>Tehnoloogia– ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisele oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid</p>	<p>Inimeseõpetuse teemaliste ristsõnade lahendamine (arvuti, CD);</p> <p>Erinevate teemadepoegade interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p> <p>Teemakohtsed videod ja filmid.</p>
--	--

<p>eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.</p> <p>Kunst – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.</p> <p>Kehaline kasvatus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.</p>	
--	--

7.5.4. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused.

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest.

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi enesehindamiseks.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi.

Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised:

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja omavahelisi seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktiliselt õpituatsioon;is;

- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

Hinne on “5”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on õige ja täielik, loogiline ja mõtestatud, praktilises tegevuses ilmneb omandatud iseseisev ja loov rakendamine.

Hinne on “4”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on üldiselt õige, loogiline ja mõtestatud, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, praktilises tegevuses jääb mõnel määral puudu iseseisvusest.

Hinne on “3”, kui õpilase suuline vastus, kirjalik töö või praktilise töö tulemus on põhiosas õige, põhioskused on omandatud, kuid teadmiste rakendamisel praktilises tegevuses esineb raskusi. Õpilane vajab juhendamist ja suunamist.

Hinne on “2”, kui õpilase suulises vastuses, kirjalikus töös või praktilise tegevuse tulemustes on olulisi puudusi ja eksimusi. Õpilane teeb rohkesti sisulisi vigu, ei suuda teadmisi rakendada ka suunamise ja juhendamise korral.

Ainekava „Ühiskonnaõpetus“

8. Ühiskonnaõpetuse üldalused

8.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;
- 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja elluviimises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;
- 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid: seaduslikkust, vabaduse ja vastutuse seost;
- 5) arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, osalemist ühiskonna arengus ja sidususes, seisab vastu kesksete normide rikkumisele ning on seaduskuulekas;
- 6) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna;
- 7) algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel;
- 8) kasutab ühiskonnaõpetuses omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid oma edasiste õpingute ja teadlike karjääriotsuste kavandamisel ning langetamisel, koostab esmase karjääriplaani.

8.2 Õppeaine kirjeldus

Ühiskonnaõpetusel on oluline koht õpilaste sotsiaalse kompetentsuse kujunemises. Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks. Ühiskonnaõpetuse tunnis omandatud teadmised, oskused ja hoiakud seostuvad tihedalt teistes õppeainetes (ajaloos, geograafias, inimeseõpetuses jt) õpituga, olles aluseks elukestvatele õppele. Esimeses kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavva. Teises ja kolmandas kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi ainaena. Põhikooli ühiskonnaõpetus käsitleb kõige üldisemal kujul ühiskonna toimimist, kodaniku seoseid ühiskonna põhivaldkondadega (majandus, poliitika, õigus), ent ka suhteid teiste sotsiaalsete rühmadega. Kodanikuna mõistetakse demokraatliku ühiskonna liiget, kes suhtleb ühiskonna institutsioonidega vastavalt oma huvidele ja võimalustele. Teises kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade kooseksisteerimisele. Käsitluse keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht. Kolmandas kooliastmes lisanduvad Eesti riigi funktsioneerimisega seotud institutsioonid. Riigi valitsemisega tutvudes käsitletakse põhiseaduslikke institutsioone, nagu Riigikogu, valitsus, president, kohus, kohalik omavalitsus, riigikontroll, õiguskantsler. Kuna osale õpilastest võib haridustee lõppeda põhikooliga, on enam pööratud tähelepanu poliitika avaldumisele igapäevaelus ning kodaniku rollile poliitikatulemite teadliku tarbijana (nt sotsiaalkaitse süsteemi kasutamine, valla/linna elukorralduses kaasärääkimine, e-teenuste tarbimine jne). Majanduse käsitlemine kolmandas kooliastmes keskendub isiklikule majandamisele (ettevõtlikkus, kutsevalik, tulu tööst, eelarve, tarbimine ja toimetulek), ettevõtlusele (ettevõtte, ressursid, tootlikkus, kasum, konkurents), riigi majanduse reguleerimisele (majanduspoliitika, maksud, maksutulude kasutamine riigi arenguks; õigusrikkumisest tulenev kahju riigi majandusele) ja turumajanduse sotsiaalsetele mõjudele (tarbimisühiskond, tööturu tasakaal, varanduslik kihistumine). Ainet käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seostatult. Ühiskonnaõpetuse eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest. Olulisel kohal on igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamine ning asjatundlike otsuste tegemise oskuste omandamine, mis aitab kaasa õpilase toimetulekule ühiskonnas. Nii kujuneb õpilasel tervikpilt ühiskonnast, kus teadvustatakse inimtegevuse ja looduse vastastikust mõju ning väärtustatakse jätkusuutlikku eluviisi. Aine käsitlemisel on oluline koht uurimuslikel õpivõtetel, mille toel omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö plaanimise ja korraldamise, kriitilise mõtlemise ning tulemuste tõlgendamise ja esitamise oskused, esitades materjale nii suuliselt kui ka kirjalikult ning kasutades näitlikustamiseks mitmesuguseid visuaalseid vorme. Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpilaste õpimotivatsiooni arendamisele. Olulisel kohal on aktiivõppemeetodid, nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud. Tähtis on viia aine käsitlemine klassiruumist välja ning kasutada igal asjakohasel juhul elusituatsioone (nt demokraatia rakendamine koolis, kodanikualgatus ja vabatahtlik tegevus kodukohas). Aktiivse kodaniku

kontseptsioon käsitleb kodanike kaasatust laiemalt, mitte ainult kui hääletamist valimistel. See avardab ka ühiskonnaõpetuse rakendussuuna võimalusi noorte jaoks, kes pole veel hääleõiguslikud (nt tarbijahariduses, kodanikualgatuses, koolielu korraldamises). Ühiskonnaõpetusel on tähtis koht õpilaste väärtushinnangute ja hoiakute kujunemises, nagu ettevõtlikkus, seaduste austamine, töökus, sooline võrdõiguslikkus, kodanikualgatus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, mõistev suhtumine erinevustesse, tauniv suhtumine eelarvamustesse, säästlik suhtumine keskkonda, lugupidav suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; teadvustamine, et kõikjal ei elata ühtviisi hästi jne. Kogu õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi, arvestades kasutatava tarkvara legaalsust, interneti ja IT turvariske ning küberkuritegevust (riigiportaal, eteenused, omavalitsus- ja riigiasutuste kodulehed, teabepäring, õigusaktid internetis). Nii omandab õpilane teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva maailmas pidevalt kasvab.

9. Ühiskonnaõpetus II kooliaste (6. klass)

1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

9.1 Õppe- ja kasvatusesmärgid

6. klassi lõpetaja:

- 1) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- 2) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis, märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 3) märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks, oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel;
- 4) teab Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone, kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus) ning nimetab erinevaid riigijuhtimisega seotud ameteid/elukutseid;
- 5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks tuleb seadusi täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- 6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- 7) mõistab inimeste iseärasusi ning teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks;

Ainevaldkond „Sotsiaalsed“

Lisa 5.

8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat, tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana ning mõistab, miks erinevais ametis töötamisel eeldatakse erinevaid teadmisi, oskusi ja isiksuseomadusi;

9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;

10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.

9.1.1. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 6. klass	Õppesisu ja tegevused	6. klassi lõpetaja õpitulemused
Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus	Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus. Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid. Eesti naaberriigid..	seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus; nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid; toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis; teab ja hoiab kogukonna traditsioone; teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis.
Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö	Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. Noorteorganisatsioonid. Eakohased kodanikualgatuse võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.	seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus; nimetab kodukohas tegutsevaid seltsi, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust; nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust; teab kodukoha kodanikualgatuse ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral; toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.

<p>Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine</p>	<p>Rahva osalemine ühiskonna valitsemises: arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus. Kohalik omavalitsus. Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimvääriskusele jne).</p>	<p>seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia; iseloomustab demokraatia põhimõtteid; teab ja austab inimõigusi; teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid; teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta; teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.</p>
<p>Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas</p>	<p>Õpilasomavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses. Kooli sisekord (kodukord). Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.</p>	<p>kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu.</p>
<p>Töö ja tarbimine</p>	<p>Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine. Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe. Elukutsed ja ettevõtted kodukohas. Teadlik, säästev tarbimine. Töökultuur ja tööeetika.</p>	<p>teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel; teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega plaanida; teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid; iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid; selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale; oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.</p>
<p>Töötamine õpiku ja töövihikuga, aktiivõpe, arutelud, heategevusprojekt (vabatahtlik töö), küsitluse läbiviimine, skeemide ja diagrammide analüüs, allikatega töötamine, praktilised tööd, õppekäigud, õpetlikud ja harivad mängud.</p>		

9.1.2. Lõimingud

<p>Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.</p>	<p>Võimalused digipädevuse lõiminguks</p>
--	---

<p>Eesti keel ja kirjandus - teemad „Rahvaluule“, „Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus“. Teema käsitlemine ilukirjanduslikes teostes. Väärtused ja kõlblus.</p> <p>Võõrkeeled - teema „Kodu ja lähiümbus“ all kodu ning koduümbus. „Riigid ja nende kultuur“ all Eesti naaberriigid. „Kodu ja lähiümbus“ all pereliikmete ametid, teema „Igapäevaelu, õppimine ja töö“ all ametid.</p> <p>Ajalugu - kogukonna identiteedi teke. Eluolu erinevates tsivilisatsioonides.</p> <p>Inimeseõpetus - teema „Suhtlemine teistega“ all eelarvamuste mõju. Sugudevahelised erinevused, soorollid. Kogukonnasisesed suhted. Õnnetusjuhtumite ennetamine, abi kutsumine. Internetisuhtluse ohud ja võimalused.</p> <p>Matemaatika - statistilise materjali kasutamine.</p> <p>Loodusõpetus - planeet Maa.</p> <p>Muusika - kollektiivis koos musitseerimine. Autoriõigused.</p> <p>Kunst - teema avamine omaloomingus. Ohutusnõuded, teema avamine omaloomingus</p>	<p>Presentatsioonide koostamine, juhtumite lahendamine, kahoot, töölehed arvutis, artiklite otsimine internetist, põhiseaduse kasutamine internetis, riigiteataja.ee, riik.ee, KOV koduleht.</p> <p>Erinevate teemadekohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine.</p> <p>Teemakohased videod ja filmid.</p>
---	--

9.1.3. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad arvamyslugu ja juhtumianalüüs, dokumendi, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded, mõiste ja selgituse kokkuviiimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning informatsiooni leidmine, kasutamine ja rühmitamine. Selles vanuseastmes on eriti oluline, et arutlusoskust kujundavaid ja kontrollivaid ülesandeid

koostades järgitaks jõukohasuse põhimõtet. Alustada tuleks lihtsamatest ülesannetest, kus õpilasele on lahendamiseks antud märksõnad, ülesande mõistmist ja lahendamist toetav selgitus ning täpne juhend.

10. Ühiskonnaõpetus III kooliaste (9. klass)

2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

10.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

9. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;
- 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;
- 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab
- 5) mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu kesksete normide rikkumisele; on seadusekuulekas;
- 6) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.

10.1.1. Õppesisu ja –tegevused ja õpitulemused

Teema 9. klass	Õppesisu ja tegevused	9. klassi lõpetaja õpitulemused
Meedia ja teave	Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne. Teabe tõlgendamine ja kriitiline analüüs; fakti ja arvamuse eristamine. Kommunikatsiooni-eesitika, avaliku ja eraelu piir; suhtlemiskultuur. Turundus-kommunikatsioon, selle funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne. Meediamajanduse	orienteerub infokeskkonnas, suudab infot kriitiliselt hinnata ja kasutada; teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam ja plagiaat; mõistab ajakirjanduses käsitletavaid probleeme; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks; tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt.

	<p>põhitõed (sisu ja reklaami vahekord, tulud ja kulud meedias).</p> <p>Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, allalaadimine. Plagieerimine.</p>	
Ühiskonna sotsiaalne struktuur	<p>Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm.</p> <p>Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused.</p> <p>Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus; Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus.</p> <p>Solidaarsus.</p> <p>Väärtused ja identiteedid; Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid;</p>	<p>teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus; märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi;</p> <p>väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust; väärtustab soolist võrdõiguslikkust; mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.</p>
Ühiskonna institutsiooniline struktuur – avalik sektor, erasektor, kolmas sektor	<p>Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused).</p> <p>Erasektor kui kasumile suunatud sektor; Kolmas sektor kui mittetulundussektor.</p> <p>Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused.</p>	<p>teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, erasektor, eraettevõtte, mittetulundussektor, sihtasutus;</p> <p>selgitab sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas; teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.</p>
Ühiskonnaliikmete õigused	<p>Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel.</p> <p>Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused.</p> <p>Lapse õigused, kohustused ja vastutus.</p> <p>Lastekaitse rahvusvahelised probleemid.</p> <p>Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspuateerimine, elundikaubandus jm.</p> <p>UNISEFi tegevus.</p>	<p>teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid inimõigused, põhiõigused, sotsiaal-majanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õigused;</p> <p>tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid, märkab nende rikkumist (sh vägivald, kuritarvitamine, inimkaubandus jm); tunneb õiguste ja kohustuste ning vabaduse ja vastutuse seost;</p> <p>tunneb riske, oskab vältida ohte ja teab, kust otsida abi.</p>
Demokraatia	<p>Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused.</p> <p>Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus ning võimude lahusus ja tasakaal.</p>	<p>teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus;</p>

	Õigusriik. Kodanikuvabadused ja – õigused.	selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises; väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igäihe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi; oskab vahet teha demokraatial ja autokraatial, tunneb ning selgitab demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni ning annab neile hinnangu selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid
Eesti valitsemiskord	Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus (KOV); Õigussüsteem: Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus. Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis; Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad; Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine; Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides	teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik; tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart); mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti, kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT); suhtleb riigi- ja omavalitsusasutustega, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaale kasutades tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust; selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid, kujundab oma põhjendatud seisukoha valijana ning nimetab Eesti parlamendierakondi; teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on; teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.
Kodanikuühiskond	Kodanikuühiskonna olemus ja põhijooned. Vabäühendused ja MTÜd. Kirik ja usuühendused.	teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabäühendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus;

	<p>Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabatahtlik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused. Õpilasomavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid; Käitumine kriisioludes</p>	<p>mõistab kodanikuühiskonna ja vabauhenduste toimimise põhimõtteid ning eesmärgi; iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel; oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas; analüüsib probleeme ning pakub lahendusi; algatab ja toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ning elluviimisel.</p>
Majandus	<p>Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum. Ettevõtluse vormid: AS, OÜ, FIE. Ettevõtluse roll ühiskonnas. Ressursside jagunemine maailmas.</p> <p>Riigi roll majanduses: planeerimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetus ja sotsiaalkindlustus. Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjatele ja töötajatele. Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul.</p> <p>Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säätmine ja investeerimine. Laenamine. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus</p>	<p>teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investering, tarbijakaitse; tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu; analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel; tunneb eelarve koostamise põhimõtteid; oskab arvutada netopalka; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult; iseloomustab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmärgi, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ning kohustusi seoses maksudega</p>
<p>Põhimeetodid, arendatavad oskused 1) Individuaalne töö õpikuga, teiste allikatega, tunnitöö peamine viis teadmiste hankimisel ja info leidmise oskuste kujundamisel. (küsimuste esitamine, liigitamine, valikute/otsuste tegemine, põhjendamine, erinevate lahenduste hindamine,</p>		

<p>enesekontrolli võtted) Enesehinnangulised arutelud ja ülesanded võimaldavad oma tunnetustegevust teadvustada, saada teadmisi ja oskusi tegevust kontrollida ja suunata.</p> <p>2) Paaris-, rühma- ja ühistöö kaudu omandatakse koostöökogemusi ja –oskusi (Kuulamisoskus, võrdlemine, valikute tegemine, ülesannete jaotus, ajakava koostamine, täitmine, tulemuste vormistamine</p> <p>3) Võimaluse korral korraldatakse õppekäike, ekskursioone ning õppetunde riigikokku, KOV asutustesse.</p> <p>4) Dokumendiplankettide täitmine</p> <p>5) Juhtumianalüüs, statistika, allikate, sh juriidiliste tekstide ja kaardi analüüs; reklaami, teemakohaste filmide jms kriitiline analüüs;</p> <p>6) Arvamusloo kirjutamine etteantud märksõnu avades, uurimistöö</p> <p>7) Suunatakse õpilasi ise infot otsima, erinevaid infokanaleid kasutama.</p> <p>8) Probleemküsimuste avamine</p> <p>9) Põhjus-tagajärg seoste leidmine</p> <p>10) Ühistegevus ja vabatahtlik töö, projektõpe (nt heategevusprojektid; referaadi, uurimistöö, arvamusloo, õpimapi koostamine (viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine)</p>
--

10.1.2. Lõimingud

Võimalused ainetevaheliseks lõiminguks.	Võimalused digipädevuse lõiminguks
<p>Eesti keel- meediatekstide kommenteerimine.</p> <p>Võõrkeeled- Vaba aeg“ all erinevad meedia vahendid ja reklaam, kultuuriline mitmekesisus.</p> <p>Ajalugu- võitlus võrdõiguslikkuse eest, äärmuslikud liikumised, seisuslik ühiskond, kolonialism.</p> <p>Inimeseõpetus- inimestevahelised suhted, erinevad sotsiaalsed rühmad.</p> <p>Matemaatika- tulude ja kulude arvutamine, andmete teisendamine, statistilise materjali kasutamine ja analüüs, riikluse kujunemine ja areng.</p> <p>Kunst - autoriõigused, sümbolid.</p> <p>Loodusõpetus- maavarad, kolonialism (riigipiirid).</p> <p>Muusika- muusikavahetus-programmid internetis, autoriõigused.</p> <p>Tehnoloogiaõpe- tehtud tööle väärtuse andmine.</p> <p>Geograafia- inimeste elu ja majandustegevus erineva pinnamoega aladel, erinevad rassid ja rahvad, rahvastiku sooline ja vanuseline</p>	<p>Kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste) omandamiseks lahendatakse ülesandeid, mis vajavad informatsiooni otsimise oskust internetist, e-posti kasutamisoskust, e-kirja koostamist. Harjutatakse Google Drives esitluste ning dokumentide koostamist ning jagamist. e-koolist info ja tagasiside leidmine ning kasutamine aitab samuti omandada digipädevusi. Referaatide vormistamine. Presentatsioonide koostamine, juhtumite lahendamine, kahoot, töölehed arvutis, artiklite otsimine internetist, põhiseaduse kasutamine internetis, riigiteataja.ee, riik.ee, KOV koduleht.</p>

koosseis ning rahvastiku vananemine, rahvusvaheline ja Eesti majandus, linnastumisega seotud probleemid.	
--	--

10.1.3. Hindamine

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse Käru Põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Ühiskonnaõpetuse õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ühiskonnaõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavate õpitulemustele.

Hinnatakse probleemküsimuste avamist, aramusloo kirjutamist etteantud märksõnu kasutades, uurimust ja juhtumianalüüsi; dokumendi, statistiliste andmete, karikatuuri jm allikate analüüsi; kaardi tundmist, avatud ja etteantud vastustega ülesandeid: mõiste ja selgituse kokkuvõtmist, teabe tõlkimist teise vormi (graafikust tabelisse vms); päevapoliitilise artikli leidmist meediakanalist, sellest kokkuvõtte tegemist, ettekannet; ning info rühmitamist.

Õpilase ja õpetaja koostöös hinnatakse ka õpilase õpitulemusi koolivälises mitteformaalses õppes, kui seal omandatu vastab taotlevatele õpitulemustele (nt osavõtt projektidest, tegevus õpilasesinduses või kodanikuühendustes jm).

Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad probleemküsimuse avamine, aramuslugu, uurimus ja juhtumianalüüs, dokumendi, statistiliste andmete ning karikatuuri analüüs, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded: mõiste ja selgituse kokkuvõtte tegemine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms), informatsiooni rühmitamine.

Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö planeerimise, tegemise, tulemuste tõlgendamise, järelduste tegemise, põhjendamise ning tulemuste esitamise oskust. Õppekava põhjal võib põhikoolis korraldada läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid integreeriva loovtöö. Ühiskonnaõpetuse spetsiifika eeldab ja võimaldab seda laadi tööd koostada.